

Programma voor de maanden aug. t/m okt.

- Zo. 1 aug. Met de Plantenwerkgroep naar de Grote Molenbeek.
We starten om 9.00 uur op de parkeerplaats van La Place en KFC op de kruising waar de Middenpeelweg aansluit op de A67 in Sevenum.
Achterdoor is een grote parkeerplaats daar begint de route.
- Zo. 15 aug. Wandeling langs de Kwistbeek. We vertrekken om 9.00 uur vanaf de P-plaats bij de Meeren.
- Zo. 5 sept. Fietstocht IVN - Bomenfestival. We starten om 10.00 uur vanaf de kerk in Baarlo. De route is 12 km lang en gaat langs bijzondere bomen in Baarlo.
- Za. 18 sept. World Clean-up Day.
Kijk voor alle activiteiten in de Hallo Peel en Maas.
- Zo. 19 sept. Wandeling over de Groote Heide in Venlo.
We starten om 9.00 uur vanaf de parkeerplaats bij de Louisenburgweg 32 in Venlo.
- Zo. 17 okt. Paddenstoelenexcursie met Gerard.

Website: www.facebook.com/ivnbaarlomaasbree
e-mail adres: www.ivn.nl/afdeling/baarlo-maasbree
IVN-baarlo-maasbree@hotmail.com

Voor € 20,- per jaar bent u lid. U kunt dan meedoen met alle activiteiten en u ontvangt maandelijks ons krantje met info en het programma.

Bestuur:

Piet Mölling 077-3547179
Els van Knippenberg 077-4772315
Wil Holtackers 077-4771957
Anne-Mieke van Deynen 077-3820904

Rabobank
Venlo e.o.

Vanaf 1 juli 2021 zit er 15 eurocent statiegeld op kleine plastic flesjes frisdrank en water. Deze flesjes zijn te herkennen aan het nieuwe statiegeldlogo. Consumenten kunnen kleine statiegeldflesjes inleveren bij supermarkten, tankstations langs de snelweg en een aantal andere plekken zoals sportverenigingen. Statiegeld Nederland zorgt samen met producenten en innamepunten voor invoering van het nieuwe statiegeldsysteem, want plastic is een waardevolle grondstof en het is zonde als die verloren gaat. Van de kleine plastic flesjes kunnen weer andere verpakkingen en producten gemaakt worden. Statiegeld op kleine plastic flesjes stimuleert mensen om de flesjes weer in te leveren en zo komen ze niet in ons milieu terecht.

Per 31 december 2022 wordt ook statiegeld op blikjes ingevoerd. Staatssecretaris Stientje van Veldhoven heeft de knoop doorgehakt om de datum te vervroegen, omdat het aantal blikjes in het milieu niet afneemt maar toeneemt. Per blikje wordt straks 15 eurocent statiegeld gerekend. Net als voor kleine plastic flesjes. Het doel van de maatregel is de circa 2 miljard blikjes die jaarlijks over de toonbank gaan in te zamelen en te recyclen in plaats van dat deze in ons milieu belanden.

Orchideeën in het Raayerbos

Ook dit jaar staan er weer orchideeën langs het zandpad in het Raayerbos.

Vanaf de Blokhut tot aan de kruising bij de picknickplaats staan zo'n 10 exemplaren. Het betreft de Brede wespenorchis, dit is de meest algemene orchideeënsoort van Nederland, maar daarom niet minder mooi!!

Els

1

Brandnetels in bloempotten

Veel mensen weten dat de brandnetel een erg belangrijke plant is voor vlinders. Rupsen van kleine vos, dagpauwoog, atalanta, landkaartje en gehakelde aurelia leven ervan. Toch hebben niet veel mensen hem in de tuin staan, bang dat hij met zijn wortelstokken de hele tuin in beslag neemt. Maar wat dacht je van een brandnetel in een bloempot?

De brandnetel is een algemene plant in Nederland die op allerlei voedselrijke plaatsen groeit. Hij voelt zich vooral thuis in de buurt van bomen en struiken, maar kan op allerlei plekken goed gedijen.

Voor vlinders is brandnetel een belangrijke plant. De rupsen van kleine vos, landkaartje en atalanta zijn er vrijwel helemaal van afhankelijk. Hun rupsen zijn er op gespecialiseerd. De rupsen van dagpauwoog en gehakelde aurelia zijn iets minder kieskeurig, maar ook deze zijn gek op brandnetel. Als je dus een goede vlindertuin wilt hebben, een die zowel kroeg als kraamkamer is, dan kan brandnetel daar niet in ontbreken. Maar mensen houden niet van brandnetel. Enerzijds omdat er lelijke bulten op je kuiten komen als je er weer eens tegenaan bent gelopen, maar anderzijds omdat hij nogal kan woekeren en de hele tuin in beslag kan nemen. Die bulten zijn niet te voorkomen, maar het woekeren wel.

Als je brandnetels in een bloempot in je tuin zet, dan heb je wel de lusten en de voortplantende vlinders, maar niet de lasten, want de pot pak je op en zet je neer waar je zelf maar wilt!!

2

Met de plantenwerkgroep naar de Romeinenweerd

Na een lange tijd met coronarestricties gingen we op 6 juni weer het veld in! Om 9.00 uur stonden 10 belangstellenden te trappelen om op pad te gaan. Ons doel van vandaag waren de uiterwaarden vanaf de uitkijktoren in het Berckterveld tot de Romeinenweerd. Het was weliswaar bewolkt maar de temperatuur was boven de 15 graden, al met al erg aangenaam weer om buiten te zijn.

We zagen al meteen de Avondkoekoeksbloem. Deze plantensoort is tweehuizig net als de Dagkoekoeksbloem, er zijn dus planten met uitsluitend mannelijke bloemen en planten met uitsluitend vrouwelijke bloemen. De vrouwelijke variant heeft een vruchtbeginsel en stijlen, na de bloei ontwikkelen deze zich tot dikke doosvruchten. Overdag ogen de witte kroonbladen van de Avondkoekoeksbloem redelijk gekreukeld, terwijl ze in de avond en nacht, maar ook op donkere vochtige dagen mooi open staan. De bloemen geuren in de nacht en avond zoet en trekken op deze wijze nachtvlinders aan voor de bestuiving en bevruchting.

Langs de picknickbankjes bij de parkeerplaats lagen een tiental ballonnen; de restanten van een lachgasfeestje, gelukkig was er verder weinig zwerfafval te zien. De grote weide waar de Galloways grazen was gemaaid in verband met het verwijderen van de opslag van jonge boompjes en vervolgens volop bemest met gier. Dat is natuurlijk een tegenstelling die niet te verklaren valt. Enerzijds wordt door begrazing gezorgd voor een voedselarmere weiland om zo de biodiversiteit te vergroten, maar om dan vervolgens te bemesten; dan sla je de plank redelijk mis. De Galloways stonden in een grote groep bij elkaar, we besloten om niet tussen moederkoeien en kalfjes door te lopen om verstoring tegen te gaan. Er leiden vele wegen naar Rome, dus we liepen door het poortje bij de uitkijktoren en vervolgens omlaag naar het pad langs de Maas.

Al snel kwamen we bij het eerste beekje, de laatste jaren stond dit nagenoeg droog. Maar vandaag stroomde er water en moesten we via de stapstenen naar de overkant. Aan de waterkant stond heerlijk geurende watermunt, springzaadveldkers en lis. 3

Even verderop zagen we een zandspoor dat in een toef met kruisdistel liep, hier had een konijn zijn kleintjes geworpen. Door de dichte doornenstruiken veilig verstopt voor roofvogels en voor de vos. We hoorden de koekoek, de tjiftjaf en de grasmus en in het water zwommen wel 60 Grauwe ganzen, een hele crèche vol. Grauwe ganzen brengen hun jongen samen in een grote groep. De gansjes worden begeleid door een aantal volwassen ganzen. Het dagverblijf heeft verschillende voordelen voor de vogels. In een grote groep is het makkelijker om te verdwijnen in de menigte, en zo is de kans kleiner om gepakt te worden door een roofdier. In het gedeelte waar de Galloways graasden was de begroeiing nog laag, we zagen wel de blaadjes van de Kaardebol, Agrimonie, Wilde Marjolein en van de Rode oegentroost, maar deze stonden nog niet in bloei.

De geoefende ogen van onze deskundigen wezen ons op deze ontdekkingen! Verder op dit stuk ook veel Cipreswolfsmelk, deze plant is net als de andere wolfsmelken giftig. Ze wordt door de grazers niet gegeten. Evenals de Muurpeper die in bloei stond met kussentjes van felgele bloemetjes De naam peper is afgeleid van de scherpe smaak van de bladen. Muurpeper stelt geen hoge eisen aan de grond en kan goed tegen droogte, de plant staat dan ook altijd in de volle zon. Nadat we over een houten hekje over het prikkeldraad waren geklommen, kwamen we in een veel ruiger terrein. Hier stond de Aardpeer manshoog tussen het gras, helaas nog niet in bloei. Wel stond de Moerasandoorn en de Echte valeriaan hier op sommige plaatsen wel al in bloei. Verder zagen we Glad walstro, Ratelaar, Moerasspirea, Poelruit, Dolle kervel, Barbarakruid, Slanke waterkers, Harig wilgenroosje en Leverkruid.

Rond de watertjes van de Romeinenweerd waren veel sporen van de bever die richting het water van de Maas liepen. De terugweg ging een stuk over de dijk langs de Romeinenweg. Hier stond Kromhals, Akkerhoornbloem, Gele morgenster, Ringelwikke, Bonte wikke.

Even verderop konden we weer het weiland in en langs een klein beekje stond Beekpunge, Waterweegbree en Blaartrekkende boterbloem.

Het was heerlijk om er weer op uit te kunnen gaan, we hebben genoten van de mooie ochtend!

Els

Verslag Schone Rivieren Expeditie zondag 27 juni 2021

Het is deze zondagochtend rond 10.00 uur al behoorlijk warm, hoog tijd om te starten dus! Er volgt een voorstelrondje van de gidsen en uitleg over het doel van deze Schone Rivieren expeditie en van het Project Schone Rivieren en dan gaan we met z'n elven op pad.

Tijdens deze expeditie hebben we oog voor de schoonheid van de Maas en haar oevers, maar we staan ook stil bij de (plastic)vervuiling langs de oevers en in het water zelf.

Wereldwijd vormt de plasticsoep een bedreiging voor het milieu en de gezondheid van mens en dier. Die plasticsoep is geen ver-van-je-bed-show maar begint gewoon hier langs de Maas. Een deel van het afval dat in de Nederlandse rivieren belandt, stroomt naar de Noordzee en komt vervolgens in de oceanen terecht. Elk jaar belandt wereldwijd 8 miljard kilo plastic in onze oceanen. Nederland staat te boek als het afvoerputje van Europa, omdat verschillende grote rivieren hier uitmonden in zee. De aanvoer van plastic afval vanuit rivieren is een onderbelicht probleem. Daarom is het project Schone Rivieren opgericht, een initiatief van IVN Natuureducatie, Stichting De Noordzee en de Plastic Soup Foundation. Schone Rivieren organiseert opruimacties en brengt samen met ruim 1100 vrijwillige rivierafvalonderzoekers de (plastic)vervuiling in Nederland in kaart. Al sinds 2017 worden gegevens verzameld over de hoeveelheid, samenstelling en herkomst van rivierafval. Met deze onderzoeksgegevens kan men het probleem aanpakken bij de bron. Dus ervoor zorgen dat het afval niet in het milieu terecht komt. Schone Rivieren gaat hiervoor ook het gesprek aan met producenten en (internationale) overheden. Met als doel: plasticvrije rivieren in Nederland in 2030.

Raaijweide is een gebied van 19 hectare in het winterbed van de Maas. De Maas is een regenrivier waarvan het peil sterk afhankelijk is van regen. In 1993 en 1995 zijn er overstromingen geweest, voorafgegaan door een lange periode van ruim één maand van hevige regen. Om de strijd tegen het hoge water te coördineren werken Rijkswaterstaat en de provincie Limburg samen in het project Maaswerken. Voor Limburg worden projecten voor het zuidelijke deel van de Maas (de Grensmaas) en voor het noordelijke deel (de Zandmaas) uitgevoerd. Zo werkt Rijkswaterstaat over een totale lengte van 222 kilometer aan een veiligere, beter bevaarbare en meer natuurlijke Maas. De nevengeul Raaijweide is een van de projecten van de Maaswerken.

Tot het einde van de twintigste eeuw was hier landbouwgrond. Tegenwoordig beheert de stichting Het Limburgs Landschap de uiterwaarden als natuurgebied. In april 2011 werd gestart met het aanleggen van de hoogwatergeul van 800 meter lang en 35 meter breed. De ingang van de geul ligt stroomopwaarts ten opzichte van de rivier, dus tegen de stroming in, gegraven vanuit het noorden richting het zuiden.

Dit is zo gedaan om te voorkomen dat bij hoogwater door de kracht van de stroming al het zand weer wordt meegesleurd door de rivier. Door deze hoogwatergeul is er een natuurlijk rivierlandschap met natte en droge delen ontstaan met natuurlijke oevers in de vorm van steilranden en zandstrandjes. Het gebied varieert in hoogte en vochtigheid waardoor er een gevarieerde beplanting is ontstaan. De planten mogen, in verband met de doorstroming bij hoogwater, niet te hoog worden. Daarom zijn er Galloway-koeien in het gebied uitgezet die het gebied begrazen.

We lopen verder het gebied in en komen bij een oude wilg die vorig jaar nog fier rechtop stond, helaas is de boom tijdens de laatste overstroming tegen de vlakte gegaan. We zien de Gewone boomwrat, in de volksmond Blote billetjeszwam genoemd, behorend tot de slijmzwammen.

In het talud van de dijk die langs de Venrayseweg loopt, zitten heel veel konijnenholen. Het gaat niet goed met de haas en het konijn in Nederland. Deze diersoorten zijn eind 2020 toegevoegd aan de Rode Lijst van bedreigde zoogdieren. Volgens de Zoogdierverseniging zijn de populaties hazen en konijnen sinds 1950 met 60-70 procent afgenomen. De haas en het konijn worden van de lijst van vrij bejaagbare soorten gehaald. Dit betekent dat ze in het jachtseizoen niet meer voor het plezier mogen worden beschoten. Dat besloot de Kamer op 11 februari van dit jaar door het aannemen van een motie van de Partij voor de Dieren en de SP.

We staan natuurlijk deze ochtend ook stil bij enkele opvallende planten.

Zwarte toorts: In het verleden werd de stugge stengel van de plant door boeren in de teer of hars gedoopt om als fakkeltorches te dienen om de stal te verlichten. Dit is ook de verklaring voor het regelmatig terugkerende woord 'kaars' of 'toorts' dat vaak voorkomt bij de Verbascum familie.

Zeepkruid: De wortels en de bladeren van de plant bevatten saponine. Wanneer deze stof in contact komt met water ontstaat er een zeepachtig schuim, daarom werd zeepkruid als wasmiddel gebruikt. Zeepkruid is overigens een giftige plant, dus veel meer toepassingen zijn er niet.

Agrimonie: Een andere rivier begeleidende plant is de Agrimonie, Dit is een plant, die behoort tot de rozenfamilie. Wanneer men met de thee van Agrimonie gorgelt zou men luider gaan spreken en zingen. Deze plant is daarom ook bekend onder de naam Zangerskruid.

Brandnetel: Van de brandnetel kun je de kleine bovenste blaadjes plukken zonder je te prikken en je kunt deze blaadjes rauw eten. De gehele plant wordt gebruikt tegen verstopping, steenpuisten, buikloop, neusbloedingen, bronchitis, reuma, eczeem en netelroos. De brandnetel zorgt voor een zuiverende werking en helpt het lichaam om afvalstoffen te verdrijven. Je kunt de blaadjes gebruiken in de soep, maar je kunt er ook thee van trekken. De brandnetel bevat veel vitamines, antioxidanten en ook veel mineralen.

Glad walstro: Deze plant werd vroeger evenals lievevrouwebedstro gedroogd en in de kussens van de kinderen gestopt en als busseltje in het bedje of wiegje gelegd als talisman en om de luizen te verdrijven. 'Wal' is een oud woord voor 'wieg'. De planten werken bloedzuiverend en zijn goed voor de lever en de nieren.

Sint-Janskruid: Van de bloemen van het Sint-Janskruid wordt Sint-Jansolie gemaakt, de olie wordt uitwendig gebruikt bij snijwonden, schaafwonden, zonnebrand, blaren, littekenpijn na operaties, spier- en gewrichtspijnen, kneuzingen en blauwe plekken.

Grote kaardebol: Kaarden betekent wol uit elkaar trekken. De vruchtendozen van deze plant werden vroeger gebruikt om de wol uit elkaar te trekken.

Kruisdistel: Het hele uiterlijk van de Kruisdistel is geheel en al aangepast aan de standplaats. De leerachtige bladeren en stengels zorgen ervoor dat de verdamping minimaal is en de stekels beschermen de plant tegen vraat door dieren. Een ander kenmerk is de tot wel twee meter lange, zeer diep reikende wortel.

Watermunt: Het hele jaar door is de frisse geur van pepermunt herkenbaar die verspreid wordt door de algemeen in natte gebieden voorkomende Watermunt, *Mentha aquatica*. Langs oevers tot beneden de gemiddelde waterstand handhaaft zich deze plantensoort die tijdens de zomer bloeit met lila kleurige bolvormige bloeiwijzen. Watermunt heeft ook geneeskrachtige eigenschappen: het bevordert de spijsvertering, heeft een krampstillende werking, verlicht bij verkoudheid en zwangerschapsmisselijkheid en geeft een frisse adem.

Jacobskruiskruid: Jacobskruiskruid is de waardplant van de Sint-Jakobsvlinder. De rupsen ervan kunnen alleen op deze plant overleven. Het kruid is giftig voor paarden en koeien. In de wei wordt het normaal gesproken herkend en niet gegeten. In hooi, als het gedroogd is, herkennen de dieren het niet en eten ze het op.

Tijdens de aanleg van de hoogwatergeul werd in 2009 een deel van een Romeinse weg gevonden. De circa 4 tot 5 meter brede grindweg kwam loodrecht uit op de Maas, precies tegenover de Romeinse nederzetting in Venlo. Het is niet duidelijk of er bij de Maas een brug, een veer of een doorwaadbare plek was die Venlo met Blariacum (het huidige Blerick) verbond.

Onlangs werd in de buurt van de oude stadsbrug door een van de vrijwilligers van Venlo Schoon een bever gespot. De bever is het grootste knaagdier van Europa. Vroeger kwam de bever in een groot deel van Nederland voor. Hij verdween niet alleen door vernietiging van zijn leefgebied, maar ook werd hij gedood omdat het vee zijn poten brak in beverholten, om zijn pels, zijn vetrijke vlees en om zijn bevergeil dat in de 16e en 17e eeuw beschouwd werd als een geneesmiddel

voor alle kwalen. Het is een sterk ruikend vocht dat uit twee klieren in zijn achterlijf komt en dat bevers gebruiken om hun territorium af te bakenen. Bevervlees mocht in de vastentijd gegeten worden, de bever werd net als een vis gezien als een 'waterdier'. In 1826 werd de laatste Nederlandse bever gedood. In 1988 is men begonnen met het uitzetten van bevers in Nederland. Tegenwoordig verspreidt de bever zich steeds meer over Nederland. De schatting is dat er nu zo'n 3.500 bevers in Nederland leven. De populatie bevers in Limburg blijft ook toenemen en bedraagt naar schatting van het waterschap ongeveer 1100 exemplaren.

Het leefgebied van een bever is het overgangsgebied tussen land en water zoals moerassen, langs rustige beken, rivieren en meren. De bever is een planteneter. De aanwezigheid van bossen met veel bomen bestaande uit zacht hout zoals essen, wilgen en populieren is een belangrijke voorwaarde. Daarnaast moeten er veel kruiden groeien. De bever kan door middel van het bouwen van dammen en het omknagen van bomen en struiken een grote invloed op zijn leefomgeving hebben. In 2020 zijn er door het Waterschap in Limburg alleen al 30 bevers gedood omdat ze schade veroorzaakten binnen het watersysteem.

De aanwezigheid van bevers in een gebied zorgt vaak voor een boost in de biodiversiteit. Met hun bouwkundige vaardigheden creëren ze nieuwe habitats, waardoor nieuwe soorten een kans krijgen om zich in het gebied te vestigen. Verder verhoogt een beverdam het waterpeil en houdt het water vast, wat gunstig is in tijden van droogte.

De bever wordt vaak verward met de beverrat. Dit dier is echter een stuk kleiner, heeft een duidelijke snuit en zwemt meestal met een deel van de achterrug boven water. Bovendien heeft de beverrat duidelijke witte snorharen, terwijl die van de bever meestal niet worden gezien. De beverburcht en vraatsporen aan bomen en takken vormen echter het onmiskenbare bewijs dat men met bevers te doen heeft. Bevers zijn in de zomer aan het begin van de avond, wanneer ze actief worden, goed waar te nemen.

Na al deze informatie is het hoog tijd voor een stiltemoment. We gaan allemaal in een kring staan en sluiten onze ogen. Zo kunnen we het beste geuren en geluiden waarnemen uit onze omgeving. Na afloop blijkt dat het verkeerslawaaï vanuit de binnenstad van Venlo door veel deelnemers als hinderlijk wordt ervaren, terwijl er vanuit het natuurgebied heel veel vogelgeluiden te horen zijn. Het is de kunst om het lawaai weg te filteren en je te concentreren op de groene geluiden. Een leermoment voor iedereen!

We lopen verder naar het strandje bij de ingang van de hoogwatergeul en we zien enkele huiszwaluwen modder verzamelen ter versteviging van hun nest. Ook zit er een scholekster en enkele wilde eenden. We zien de zwanenmossel een inheemse zoetwatermossel en de Aziatische korfmossel, die wordt gegeten door de scholekster.

Bij het strandje krijgen we uitleg van de rivierafvalonderzoekers over wat zij tijdens de monitoring voor Schone Rivieren zoal op hun traject langs de Maas in Venlo hebben gevonden. Het afgelopen voorjaar vonden ze in hun onderzoeksgebied 498 stuks afval, waarvan ruim 85% plastic. Dit waren voornamelijk ondefinieerbare stukjes plastic. Ook werden er redelijk wat snoep- en snackverpakkingen, dopjes, stukken piepschuim en touw aangetroffen.

De resultaten van de Schone Rivieren voorjaarsmeting laten opnieuw een duidelijk beeld zien: onze rivieren zijn vervuild met plastic. Gemiddeld werden er per 100 meter rivieroever 409 afvalitems, waarvan 84% plastic, aangetroffen. Dit gemiddelde aantal is iets lager dan de vorige voorjaarsmetingen. De top 3 bestaat uit ondefinieerbare stukjes zacht en hard plastic en piepschuim. Van deze stukje kan geen bron meer worden herleid. Op plek 4 staan snoep-, chips- en snackverpakkingen, gevolgd door plastic drankverpakkingen op 5. Uit het onderzoek blijkt dat maar liefst 6 soorten afval uit de top 15 van meest gevonden afval op rivieroever wegwerpplastics zijn.

Als toetje van deze excursie lopen we naar de hoogwaterlijn van het afgelopen voorjaar. Op deze hoogwaterlijn wordt vaak een laag natuurlijk materiaal afgezet, de strooisellaag. Vaak zijn nurdles en kleine stukjes plastic vermengd met deze strooisellaag. Plastic vergaat nooit. Grotere stukken plastic in de rivieren of op het land, zoals flessen en plastic verpakkingen, worden broos en breken geleidelijk af tot steeds kleinere stukjes. Dat komt door zonlicht, zuurstof of wrijving. Of door dieren die aan het plastic knabbelen. Microplastics zijn alle stukjes plastic kleiner dan een halve centimeter maar vaak zó klein dat ze niet meer zichtbaar zijn voor het blote oog. Ze zijn dan niet meer uit het milieu te halen. Dit terwijl er allerlei aanwijzingen zijn dat ze schadelijk zijn voor alle diersoorten, inclusief de mens. Microplastics komen via dieren in onze voedselketen terecht. Ook komen microplastics in diepere bodemlagen terecht en bereiken ze zo het grondwater dat voor ons drinkwater wordt gebruikt. Uiteindelijk belandt plastic zwerfafval dus weer op ons eigen bordje.

Nurdles (plastic korrels/granulaat) zijn de grondstof voor bijna alle plastic producten van drinkflesje tot tuinstoelen. Om één plastic wegwerpwaterflesje te maken zijn bijvoorbeeld zo'n 600 tot 1200 plastic korrels nodig. Dagelijks belanden er alleen in Europa al vele miljarden nurdles in het milieu door lekkage. Zowel bij de productie van nurdles als bij het transport (laden en lossen) en de verwerking vindt er lekkage naar het milieu plaats. Vissen, vogels en andere dieren kunnen de korrels aanzien voor voedsel.

Maar er is ook positief nieuws! Wereldwijd erkennen steeds meer landen de rechten van de natuur. Van de Whanganui rivier in Nieuw-Zeeland tot aan de heilige rivieren in Bangladesh, over de hele wereld krijgen rivieren rechten. De Maas Cleanup is nu een petitie gestart om de Maas in de wet te krijgen zodat de Maas de status van rechtspersoon krijgt. Zo kunnen vertegenwoordigers van de Maas opkomen voor de Maas en haar rechten zoals het recht om vrij van afval te stromen, waarborgen. Steun Moeder Maas en teken de petitie op www.maascleanup.nl

Met de plantenwerkgroep naar het Dubbroek

Op zondagochtend 4 juli staan we rond 9.00 uur met 9 personen klaar om de planten in het Dubbroek te gaan verkennen.

Het heeft de hele nacht behoorlijk geregend, maar gelukkig is het nu droog.

Het pad is op sommige plaatsen behoorlijk modderig, enkele deelnemers hebben de rubberen laarzen aan. Die krijgen zeker geen natte voeten!

We besluiten om vandaag de route andersom te lopen en we gaan in noordelijke richting van start. In de berm staat smeerwortel en avondkoekoeksbloem. Avondkoekoeksbloem is een tweehuizige plant, dat betekent dat er mannelijke en vrouwelijke exemplaren zijn. De vrouwelijke planten hebben bloemen met een vruchtbeginsel en stijlen, die na de bloei in dikke doosvruchten veranderen.

De mannelijke planten leveren stuifmeel. De avondkoekoeksbloem geurt 's avonds en 's nachts en trekt zo de bestuivers zoals bijen, hommels, zweefvliegen en vlinders aan. Al snel komen we in de wei waar de Galloways staan. Het weiland is onlangs gemaaid en het maaisel is afgevoerd, maar van de Galloways is geen spoor te bekennen.

Even later gaan we via het bruggetje over de Springbeek die hier in het Dubbroek ontspringt.

We komen langs een wintereik, normaal gesproken staan hier in onze omgeving zomereiken. Deze twee eikensoorten kun je herkennen aan de eikels en de bladeren. Een zomereik heeft zittende bladeren (bladeren zonder steeltje), terwijl bij een wintereik de bladeren aan een steeltje zitten. Aan de eikels van zomereiken zitten lange steeltjes en die hangen echt aan de takken terwijl de eikels van wintereiken korte steeltjes hebben.

In het weiland staat een groepje koeien met hun kalmpjes, ze zien er tevreden uit. Ze hebben een groot weiland tot hun beschikking. Er staat wel Jakobskruiskruid in, maar je kunt zien dat ze dit niet verorberen, want deze plant smaakt namelijk ontzettend bitter. Alle delen van het Jacobskruiskruid bevatten giftige stoffen.

Even verderop gaan we linksaf en komen bij een veld met koren. Nadat we uitvoerig de aren hebben bekeken komen we uit op rogge. Het blijft altijd lastig om de graansoorten te benoemen.

Langs het pad staat akkerkool, het jonge, malse blad wordt gegeten in een salade of kan als spinazie worden klaargemaakt. De smaak is pittig als radijs met een aromatisch bittertje.

Ondertussen horen we de koekoek. De koekoek legt haar ei in het nest van een andere vogel; de waardvogel. In totaal kan een koekoek in het broedseizoen bij ongeveer 25 nesten een eitje leggen. Kleine karekiet, heggenmus, graspieper, witte en gele kwikstaart zijn de belangrijkste 'pleegouders'. De eieren die de koekoek legt lijken op die van de waardvogel. Het vrouwtje haalt een ei van de waardvogel uit het nest en daarvoor in de plaats komt het eigen ei.

Het koekoeksjong werkt de andere eieren of kuikens uit het nest en verlaat het nest na zo'n 17-18 dagen. Dan wordt hij nog 2 à 3 weken gevoerd door de veel kleinere waardvogels. Volwassen koekoeken trekken weg in juli. Jonge vogels veel later, in september en oktober.

We zien een kolonie huismussen in een zelfgemaakte nestkast met wel 20 nestopeningen. Het is er een drukte van belang.

We lopen verder langs de zorgboerderij en komen even later bij de holle weg. We gaan even kijken naar de holletjes van de bosmuis. De bosmuis graaft met zijn tanden en voorpoten een gangenstelsel tot 50 cm onder grond. Deze gangen hebben meestal 2 uitgangen, zijn ongeveer 1 meter lang en 3 cm in doorsnede en de ingang loopt recht naar beneden. De gangen worden gebruikt om de dag door te brengen en jongen te werpen en leiden naar voorraadkamers waar het voedsel wordt opgeslagen. Gangenstelsels kunnen generaties lang gebruikt worden en de uitgegraven aarde ligt meestal in een waaivormig stortbergje voor de ingang.

In het elzenbroekbos staat behoorlijk wat water en even later bewonderen we de tonderzwammen op de machtige populieren.

We horen de tjiftjaf, geelgors, zwartkop, winterkoning, vink en zanglijster.

We vervolgen onze weg en komen even later in het lager gelegen gedeelte van het Dubbroek. Er ligt een nest van de Eikenprocessierups midden op het wandelpad, nadat we dit van dichtbij hebben bekeken, wordt het met een stok vakkundig in de begroeiing weggewerkt.

Het is vanmorgen niet druk en dat komt natuurlijk door de grote aantallen muggen die iedere bezoeker belagen en die ons vanmorgen vergezellen op onze wandeling. Op het modderige pad zien we sporen van das en ree. Er vliegen enkele koolwitjes die na regen of koelte in de ochtend door middel van reflectie van de zon op de vleugels, hun lijfje kunnen opwarmen. We zien ook de gerande spanner, een nachtvlinder met als waardplant wilg en populier en even later zit er een kleine ijsvogelvlinder te snoepen van de nectar van de bloemen van de braam. De braam is voor deze vlinder de nectarplant en de kamperfoelie is de waardplant.

Langs het pad staat groot heksenkruid, vroeger geloofden de mensen dat wanneer je deze plant tegenkwam in het bos de heksen je op een dwaalspoor zouden brengen. En zeker als je op de plant trapte was je verloren.

We zien ook de hangende zegge, vandaag hangen de aren bijna op de grond zo nat zijn ze geworden door de vele regen van de laatste dagen. We zoeken tevergeefs naar het muizenstaartje, de tongvaren en de keverorchis. In de jaren '70 van de vorige eeuw stonden er hier maar liefst 37 bloeiende exemplaren van deze keverorchis, maar helaas is ze nu verdwenen.

Even later zijn we weer bij ons beginpunt en komt er een einde aan deze mooie wandeling.

Met de Plantenwerkgroep naar de Grote Molenbeek

In verband met de naweeën van het hoogwater is besloten om de excursie naar de Weerdbeemden niet door te laten gaan. In plaats daarvan gaan we naar de Grote Molenbeek.

De Grote Molenbeek begint in Grashoek en stroomt naar het noordoosten richting snelweg A67. Noordelijk van de snelweg mondt een afwatering van de Mariapeel; de Graskuilen, in de beek. Oostwaarts gaat het verder, langs de Schatberg richting Sevenum. Vervolgens stroomt de beek onder de spoorlijn Venlo - Eindhoven door en door natuurgebied 't Ham naar Horst. Daar stroomt de beek enkele kilometers langs de snelweg A73 en na Horst maakt de beek een bocht naar het oosten. Via Tienray en Meerlo stroomt de beek verder richting Wanssum, waar ze uitmondt in de Maas.

In 1935 werd de Grote Molenbeek voor een groot deel rechtgetrokken. Daardoor verdroogden het dal en de landbouwgebieden in de omgeving. Vanaf het begin van deze eeuw heeft men grote delen van de Grote Molenbeek weer een slingerende loop gegeven. Het grootste deel van de beek is al opnieuw ingericht. In 2021 wordt de monding van de beek in de haven van Wanssum nog verbeterd, zodat de beek weer vrij optrekbaar is voor vissen.

Vanaf de Schatberg in de richting Sevenum strekt zich over een lengte van ruim 3 km een ruim 200 ha groot en langgerekt natuurgebied uit met de naam Molenbeekdal, het wordt beheerd door Staatsbosbeheer. Het deels beschermde beekdal is smal en vrij diep met plaatselijk elzenbroekbos, populierenbos en kleinschalige landschappen met moerasruigten en bloemrijke natte graslanden. Het doel is om iets van de oorspronkelijke kleinschaligheid te behouden door houtwallen en andere kleine landschapselementen te onderhouden en terug te brengen.

We starten om 9.00 uur op de parkeerplaats van La Place en KFC op de kruising waar de Middenpeelweg aansluit op de A67 in Sevenum. Daar is een grote parkeerplaats van waar de route begint.

Pelorische topbloem op vingerhoedskruid

Bij sommige plantensoorten ontstaan pelorische topbloemen. Dit is een soort vergroeiing, een genetische mutatie waarbij een grote bloem aan de top van de bloemstengel ontstaat. Het fenomeen komt met name voor bij planten waarvan de bloemen tweezijdig symmetrisch zijn. Het vingerhoedskruid is zo'n plant.

De pelorische topbloem is opvallend omdat deze groot is, aan de top staat en helemaal symmetrisch rond is.

Normale bloemen hebben vijf lobben aan de vergroeide kroonbladeren. Pelorische bloemen hebben wel 8 tot 13 lobben aan de kroonbladeren. De akkerhommel heeft een voorkeur voor deze bijzondere bloemen. Pelorische topbloemen zijn bij vingerhoedskruid niet echt zeldzaam. Het is een recessieve afwijking, zodra er erfelijk materiaal van buitenaf bijkomt, verdwijnt de topbloem bij een volgende generatie. Dit interessante artikeltje werd ons toegestuurd door Peter Bluming, de foto is genomen op de Grote heide in Venlo.

Vlinderveldje Kuukven Baarlo, monitoring juni 2021

De dag kon niet beter van start gaan; tijdens de wandeling met de hond door het Raayerbos ontdekte ik 7 phegeavlinders!!!

Na de kou in de mei werden we in de maand juni behoorlijk opgewarmd. Het was een waar genoegen om elke dag langs het vlinderveldje in het Kuukven te wandelen. Wat een mooie kleuren! Hemelsblauw van de korenbloemen en van het slangenkruid, goudgeel van de gele morgenster, wit van de kamille. De uitgebloeide schermen van de morgenster zijn heel aantrekkelijk voor puttertjes; ik zie er elke keer wel een stuk of tien opvliegen uit de bloemenzee. De schermen zijn ook in trek bij fotografen, ik zie regelmatig mensen met hun foto toestel door de bloemweelde struinen om foto's te maken, hierbij worden ook bloemen vertrapt en dat is jammer.

De laatste dagen zijn er gelukkig weer wat vlinders; tijdens de monitoring vloog er een koolwitje en een gehakkelde aurelia. Op de braamstruiken aan de andere kant van het vlinderveldje zat de rups van een braamvlinder. Er zijn dus nog vlinders in de maak, ik ben benieuwd wat de maand juli gaat brengen! Els van Knippenberg

Dasseninventarisatie in ons werkgebied

Zoals ieder jaar worden door het IVN de dassenburchten gecontroleerd. Het controleren gebeurt met behulp van de gegevens van vorig jaar. Dit jaar blijkt, dat er niet veel is veranderd in aantal en toestand/kwaliteit van de burchten. Het blijkt, dat het dassenbestand sinds de laatste 5 jaren stabiel of licht toenemend is.

Inventarisatie Huiszwaluwen

Het gaat niet zo goed met de zwaluwen. Je kunt stellen, met alle soorten die in ons land voorkomen. De aantallen en dat geldt voor alle vier de soorten te weten: huiszwaluw, boerenzwaluw, oeverzwaluw en gierzwaluw, worden steeds minder. De oorzaak hiervan is duidelijk aan te geven. Zwaluwen foerageren voornamelijk tijdens het vliegen en consumeren tijdens de vlucht hun hoofdvoedsel: insecten. Iedereen herinnert zich nog wel, dat het in de zomer wemelde van de muggen. In de afgelopen 50 jaar is ongeveer driekwart van de insecten verdwenen. Zo ook het voedsel voor de zwaluwen. Oudere leden onder u zullen zich wellicht nog herinneren in Oyen, de weg er naar toe, dat daar bovengrondse telefoondraden stonden in de buurt van mesthopen waar het wemelde van de insecten

De waarnemingen, dus de aantallen getelde vogels zijn bijgevolg navenant. Een waarnemingsplaats waar we ieder jaar naar toe gaan is een tuinderswoning met erf aan de Bongardweide in Baarlo. Huiszwaluwen hebben onder de dakgoot van het huis een nest gemaakt van klei of leem, ongeveer hetzelfde als 1 jaar geleden. Ze komen namelijk ieder jaar op dezelfde plek terug. Het aantal is echter iets minder. Voordeel ter plekke is, dat ze niet gestoord worden. Enkele jaren geleden hebben we in de damhertenweide aan de Bongardweide een zwaluwtoren geplaatst. Het zijn de huiszwaluwen die aan de toren uit klei of leem een nest maken en daar hun jongen grootbrengen. De toren is tot op heden niet bezet. Dit is geen ramp. De werkgroep 'de Nederlandse Huiszwaluwtilen' die samenwerkt met de Vogelbescherming waaraan wij onze waarnemingsdata rapporteren laat ons weten, dat deze leegstand niet uitzonderlijk is en vaak voor komt.

In Nederland staan iets meer dan 200 van deze torens, waarvan 20% door huiszwaluwen is bezet.

Dus we hebben onze hoop, dat de toren ooit bezet wordt nog niet verloren.

Vlinderexplosie door eerst vochtig en nu warm zonnig weer

Het jaar 2021 is tot nu toe een bijzonder vlinderjaar. In het voorjaar werden er over het algemeen minder vlinders gezien dan de voorgaande jaren. Ook in de voorzomer, tot half juli, was het een slecht vlinderjaar; voor de vlinderliefhebbers die er graag veel zien tenminste. Voor de vlinders zelf lijkt het zeker geen slecht jaar te zijn en op dit moment kun je spreken van een ware vlinderexplosie.

De atalanta wordt heel veel gezien op dit moment. Het is goed te zien aan de jaarlijkse tuinvlindertelling, die vanaf begin juli loopt. De eerste twee weken werden er niet heel veel tellingen doorgegeven en het aantal vlinders dat per telling werd gezien was heel laag. Regelmatig werden er maar één of twee vlinders gezien. En doordat er zo weinig vlinders vlogen, waren mensen ook veel minder geneigd te tellen en door te geven. Vanaf het weekend van 17 en 18 juli is dat echt anders. Er worden veel meer tellingen doorgegeven en het aantal vlinders dat wordt gemeld ligt ook aanzienlijk hoger dan in de eerste twee weken. Naast de tuinvlindertelling is er ook het meetnet vlinders. In dit project worden vele honderden vaste routes wekelijks op een gestandaardiseerde manier geteld, en dat al jarenlang. Hiermee kunnen we dus 'harde cijfers' krijgen over hoe het met de vlinders gaat. Ook uit dat meetnet blijkt dat er op dit moment een explosie van vlinders is. Vooral een aantal tuinvlinders komt nu massaal uit de pop, zoals klein koolwitje, atalanta, gehakkelde aurelia en boomblauwtje.

Ook de verse citroenvlinders komen nu tevoorschijn. De verklaring voor dit massale verschijnen kan worden gevonden in het feit dat er dit voorjaar veel meer regen viel dan de voorgaande jaren. De waardplanten, de planten waarvan de rupsen eten en waar ze helemaal afhankelijk van zijn, staan er florissant bij en vormen uitstekend voedsel voor de rupsen. Daardoor kunnen er veel goed groeien en vlinder worden. Op dit moment zien we dit met name bij algemene, niet bedreigde vlinders. Het is nog niet duidelijk hoe het gaat met de zeldzamere soorten die sterker bedreigd zijn. Vooral de vlinders van de heide hadden het slecht de afgelopen jaren en we zijn erg benieuwd of ook deze profiteren van de vochtiger omstandigheden. De heivlinder, kleine heivlinder en kommavlinder vliegen later in het jaar. Pas in de loop van augustus weten we hoe deze het doen.

Bron: Vlinderstichting

Echte beauty's of niet?

We troffen ze, druk foeragerend, aan op de bloemen van Koninginnekruid (*Eupatorium cannabinum*), die stonden pal naast een bankje aan de waterkant bij de Krickenbecker See waar ook wij een foeragerende rustpauze hielden tijdens een inspannende de fietstocht.

Mocht je ze niet een-twee-drie herkennen, geen nood, we hebben het hier over de (trek)v�inder *Atalanta* (*Vanessa atalanta*). Ze trekken -ieder voorjaar- in grote getalen vanuit Zuid-Europa richting het noorden waar ze in onze contreien een nieuwe generatie op de wereld zetten, om aansluitend in het najaar weer terug te keren naar de regio waar ze vanaf kwamen.

Foto Peter Bluming

Hoe verloopt de voortplanting

Het start met de ei-afzet vanaf mei. Het vrouwtje zet de eitjes afzonderlijk af op de bovenkant van de bladeren van -bij voorkeur- jonge planten van de Grote brandnetel (*Urtica dioica*).

Levenscyclus rups

De rupsen ontwikkelen zich tussen mei en november. Het overgrote deel van de (laat-geboren) rupsen sterft hier in de late herfst door de kou. In de Zuid-Europese landen kan de soort probleemloos in alle stadia overwinteren; in Nederland overwintert de soort zeer incidenteel, en dat alléén in het vlinderstadium.

Foto's Vlinderstichting

De rups spint een kokertje van één of meer brandnetel-bladeren. De bladsteel wordt gedeeltelijk doorgebeten, waardoor het blad verwelkt. In dit kokertje verschuilt de rups zich overdag, 's nachts komt hij tevoorschijn en start de (vr)etpartij.

Na iedere vervelling wordt een nieuwe koker 'gebouwd'. In de aanloop naar de verpoping zoekt de rups naar een geschikte plaats wederom op de Grote brandnetel (de waardplant) waarna een ware metamorfose van start kan gaan.

Het vlinderstadium

De vlinders voeden zich met nectar en zijn daarvoor met grote regelmaat te vinden op de bloemen van o.a. Koninginnekruid, Klimop, Distels en vlinderstruik. Richting het najaar komen ze ook af op rottend fruit en sap van bloedende bomen (glucose).

Mannetjes voeden zich overdag en verdedigen van de late middag tot de vroege avond een territorium. Iedere dag bezetten ze een ander gebied, waarvan de grenzen door patrouillevluchten worden afgebakend.

Er zijn meestal één of twee zonnige rustplekken per territorium.

Andere dieren worden tot de grens van het territorium achtervolgd, andere mannetjes worden met een opwaartse spiraalvlucht verjaagd.

In het najaar trekt een deel van de vlinders weer naar het zuiden, een deel probeert hier te overwinteren. Van beide groepen sterft helaas het merendeel zonder zich nog ooit voort te kunnen planten.

Voor zover onze waarneming onlangs tijdens onze rustpauze aan de Krickenbecker See in het Nettetal.

Leonie Heldens / Peter Bluming, juli 2021.

Foto Peter Bluming